

Nr 13.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående beredande av ålderdomsunderstöd åt s. k. lådbrevbärare vid postverket; given Stockholms slott den 9 januari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Th. Borell.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 januari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Borell, anmäler fråga om tilldelande av ålderdomsunderstöd åt s. k. lådbrevbärare vid postverket samt anför därvid:

Sedan generalpoststyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 november 1911 framlagt förslag till anordnande av en enklare form av postutdelning i sådana fall, då lokalbrevbäring icke ansåges böra ifrågakomma, bemyndigade Kungl. Maj:t den 22 mars 1912 styrelsen att å platser, där styrelsen prövade sådant till gagn för den korresponderande allmänheten lämpligen böra ske, föranstalta om postutdelning till adressater genom postens nedläggande i brevlådor, som av korrespondenterna anbringades å av vederbörande postmyndig-

heter närmare anvisade ställen, ävensom att för besörjande av sådan postutdelning använda jämväl personer utom postverket.

Med stöd av det sålunda lämnade bemyndigandet har dylik postutdelning — i posttjänsten i allmänhet benämnd lådbrevbäring — anordnats på ett stort antal platser i landet. Den är för närvarande den vanligaste formen för postens beställande i förstads-, villa- och municipalsamhällen samt förekommer jämväl i mindre köpingar och i övrigt inom tätbefolkade områden å landsbygden. I vissa fall besörjes lådbrevbäringen av tjänstemannapersonal, men oftast anlitas därtill personer utom postverket, anställda medelst kontrakt. Det arbete, som lådbrevbärarna utföra, är närmast av samma art som det, vilket utföres av den fast anställda brevbarpersonalen.

I fråga om anställningsförhållanden äro de kontraktsanställda lådbrevbärarna närmast jämförliga med lantbrevbärarna. Arbetstiden för lådbrevbärarna varierar givetvis allt efter storleken av och befolkningstätheten i respektive utdelningsområden men uppgår i regel till eller närmar sig full dagstjänst. Postutdelning å lådbrevbäringslinjerna försiggår i allmänhet minst en gång varje söckendag och i vissa fall jämväl å sön- och helgdagar.

Enligt gällande bestämmelser, vilka utfärdats efter riksdagens hörande, kunna lantbrevbärare — vilka dock i många fall icke äro sysselsatta i postverkets tjänst mera än vissa söckendagar — vid avgång från tjänsten av generalpoststyrelsen beviljas ålderdomsunderstöd för sin återstående livstid. Stadganden rörande tilldelandet av sådant understöd hava ursprungligen meddelats genom Kungl. Maj:ts brev till generalpoststyrelsen den 20 juni 1913, vari föreskrivits att, då poststationsföreståndare, som varit medelst personligt kontrakt anställd, eller lantbrevbärare avgått från sin befattning efter att hava tjänstgjort minst 25 år, må, därest den avgångne befinnes vara i behov av understöd, till honom utbetalas årligt ålderdomsunderstöd med lämpligt belopp, dock högst vad som motsvarar två tredjedelar av det arvode, som till honom senast utgått från postverket. Sedermera har genom brev den 28 juni 1918 förordnats att, utan hinder av föreskrifterna i brevet den 20 juni 1913, poststationsföreståndare och lantbrevbärare med kortare tjänstetid än 25 år må undantagsvis och särskilt när vederbörande därjämte antingen före eller efter sin tjänstetid såsom poststationsföreståndare eller lantbrevbärare tjänstgjort i annan egenskap vid postverket, kunna tilldelas understöd i enlighet med i 1913 års brev stadgade grunder. Här ifrågavarande understöd utgå från det å postverkets stat för driftkostnader upptagna anslaget till livräntor och understöd.

I skrivelse den 27 augusti 1929 har *generalpoststyrelsen* gjort framställning om rätt att jämväl åt lådbrevbärare bevilja ålderdomsunderstöd enligt grunder, motsvarande dem, som enligt vad nyss anförts gälla beträffande lantbrevbärare och sådana poststationsföreståndare, som äro anställda medelst personligt kontrakt.

Till stöd för förslaget har generalpoststyrelsen anfört huvudsakligen följande:

Det synes generalpoststyrelsen rättvist och billigt att enahanda förmån, som i förevarande avseende beviljats lantbrevbärare, även beredes lådbrevbärare.

Under den hittills förflutna tiden, sedan lådbrevbäring infördes i svenska postverket, har något behov av bestämmelser rörande ålderdomsunderstöd åt med sådan brevbäring sysselsatt personal icke förelegat. Anställningstiden för de lådbrevbärare, som hitintills slutat sin anställning, har nämligen icke varit tillräckligt lång för att kunna motivera dylikt understöd. Fortfarande torde anställningstiden även för de tidigast anställda lådbrevbärarna få anses väl kort för att ålderdomsunderstöd enbart på grund av denna anställning skulle kunna beviljas. Emellertid har det i vissa fall befunnits lämpligt att omändra förutvarande lantbrevbäringslinjer till lådbrevbäringslinjer. I dessa fall har, därest den förutvarande lantbrevbäraren ansetts lämplig till och önskat övertaga lådbrevbärarsysslan, denne antagits till lådbrevbärare å vederbörande linje. Ofta har en dylik omläggning från lantbrevbäring till lådbrevbäring skett i samband med en utvidgning av postutdelningen till följd av uppkommen tätare bebyggelse, och postutdelningen medelst lådbrevbäring därför kommit att taga längre tid i anspråk än besörjandet av den ursprungliga lantbrevbäringen.

Därest en dylik lantbrevbäringslinje icke förändrats till lådbrevbäring, skulle lantbrevbäraren — under förutsättning av tillräckligt lång anställningstid och därest hans förhållanden i övrigt motiverade beviljandet av understöd — kunna av generalpoststyrelsen vid avgången tilldelas ålderdomsunderstöd för sin återstående livstid. Även i de fall, då vederbörandes anställning såsom lantbrevbärare förändrats till anställning såsom lådbrevbärare, har styrelsen, jämlikt brevet den 28 juni 1918, möjlighet att åtminstone i undantagsfall tilldela dylikt understöd. De i ämnet utfärdade bestämmelserna medgiva emellertid icke, att anställningstiden såsom lådbrevbärare därvid får räknas såsom likvärdig med anställningstiden såsom lantbrevbärare. Och vad beträffar de fall, då anställningstiden såsom lantbrevbärare väsentligen understiger den lägsta tid, vilken — enligt av generalpoststyrelsen tillämpade grunder — hittills ansetts såsom erforderlig för att understöd skolat kunna beviljas, ställer styrelsen sig tveksam, huruvida styrelsen överhuvud taget kan med stöd utav i ämnet av Kungl. Maj:tt utfärdade bestämmelser tilldela vederbörande sådant understöd. Särskilt gäller detta, då anställningstiden såsom lantbrevbärare är kortare än anställningstiden såsom lådbrevbärare och den senare befattningen alltså måste anses såsom huvudsyssla.

Generalpoststyrelsen vill i detta sammanhang erinra därom, att riksdagen i ett fall beviljat understöd åt en lådbrevbärare, som tidigare varit lantbrevbärare och därjämte postförare. I anledning av motion i ämnet beslöt nämligen 1923 års riksdag att tilldela förre lådbrevbäraren i Strömslund Konrad Olsson ett årligt understöd av trehundra kronor. I detta fall hade vederbörande varit anställd såsom postförare 8 år 6 månader, såsom lantbrevbärare 5 år 8 månader och såsom lådbrevbärare 5 år 7 månader. Olssons sammanlagda anställningstid såsom lantbrevbärare och lådbrevbärare uppgick således till endast 11 år 3 månader, varav föga mera än hälften såsom lantbrevbärare. På grund härav, och då anställning såsom postförare endast när alldeles särskilda omständigheter förelegat ansetts kunna motivera beviljandet av understöd, hade generalpoststyrelsen, till vilken Olsson tidigare ingått med anhållan om understöd, funnit sig förhindrad tilldela honom sådant. I infortrat yttrande över motionen fann styrelsen sig — ehuru, enligt av styrelsen uttalad uppfattning, anställningen såsom lådbrevbärare vore av till någon del med lantbrevbärarebefattning likartad natur — av enahanda skäl, som föranlett dess avslag å Olssons till styrelsen ingivna hemställan, hindrad tillstyrka bifall till motionen. Såväl statskontoret som bankoutskottet tillstyrkte emellertid understöd åt Olsson, och riksdagen beviljade dylikt.

Beträffande grunderna för beräkning av tjänstetid för ifrågavarande ålder-

domsunderstöd samt i fråga om beslutanderätten rörande dessa understöd har generalpoststyrelsen härefter anfört:

Det synes vara riktigt och rättvist att vid utmätandet av ålderdomsunderstöd hänsyn tages jämväl till den tid, varunder vederbörande eventuellt tjänstgjort såsom lantbrevbärare. Under sådana omständigheter och ur de synpunkter i övrigt, som här kunna komma i beaktande, synes det generalpoststyrelsen lämpligt och riktigt, att enahanda bestämmelser i fråga om tilldelande av understöd bliva gällande beträffande båda de ifrågavarande kategorierna av anställningshavare vid postverket.

I likhet med vad som gäller beträffande poststationsföreståndare och lantbrevbärare torde det böra ankomma på generalpoststyrelsen att, efter av Kungl. Maj:ts fastställda huvudgrunder, besluta i fråga om ålderdomsunderstöd även åt lådbrevbärare. Att prövningen av dylika understödsärenden handlägges av en och samma myndighet synes nämligen vara nödvändigt för vinnande av enhetlighet, i all synnerhet då, såsom förut framhållits, det ej sällan inträffar, att en person under en del av sin anställningstid bestritt en lantbrevbärarsyssla och under återstoden varit lådbrevbärare.

Med stöd av vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen hemställt om be- myndigande att tilldela lådbrevbärare, som avgår från sin befattning, ålderdomsunderstöd enligt de i Kungl. Maj:ts brev till generalpoststyrelsen den 20 juni 1913 och 28 juni 1918 för beviljande av ålderdomsunderstöd åt poststationsföreståndare och lantbrevbärare fastställda grunder.

I infortrat utlåtande den 7 september 1929 har *statskontoret* anfört, att ämbetsverket med hänsyn till vad generalpoststyrelsen yttrat funne goda skäl föreligga för tilldelande av ålderdomsunderstöd åt lådbrevbärare i enlighet med de grunder, som gälla för dylikt understöd åt poststationsföreståndare och lantbrevbärare. Statskontoret har därför tillstyrkt bifall till generalpoststyrelsens framställning.

Departements-
chefen.

Även jag finner lådbrevbärarnas arbets- och anställningsförhållanden vara sådana, att de — under förutsättning av tillräcklig anställningstid — skäligen böra, i likhet med lantbrevbärare, tillerkännas ålderdomsunderstöd efter avgång från anställning hos postverket. Särskilt skulle det i sådana fall, då en lantbrevbäringslinje förändras till lådbrevbäringslinje och lantbrevbäraren i samband därmed antages till lådbrevbärare, vara uppenbart obilligt att fränkänna honom den rätt till understöd, som han genom fortsatt utövande av lantbrevbärarsysslan kunnat förvärva. Då jag icke har något att erinra mot utformningen av generalpoststyrelsens förslag, vill jag därför tillstyrka, att lådbrevbärare berättigas till ålderdomsunderstöd enligt de grunder, som gälla beträffande dylik förmån åt lantbrevbärare samt medelst personligt kontrakt anställda poststationsföreståndare. Enär emellertid bestämmelserna om sistnämnda understöd utfärdats efter riksdagens hörande, lärer även nu förevarande spörsmål få underställas riksdagen.

På sätt generalpoststyrelsen förutsatt, torde prövningen av frågor om understöd åt lådbrevbärare böra verkställas av styrelsen. Även nu ifrågavarande understöd torde böra bestridas från det å postverkets driftkostnadsstat upptagna anslaget till livräntor och understöd.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att s. k. lådbrevbärare vid postverket må efter avgång från sin anställning tilldelas ålderdomsunderstöd enligt de grunder, som gälla beträffande dylikt understöd åt vissa poststationsföreståndare samt åt lantbrevbärare.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.
